

- **Pasport, filan?**
Dedi:
- **Heç bir şey lazım deyil. Sən görən polis bu-rada yoxdur.**

Qapını açıb məni içəri saldı. Bəli, vasil olduq cəhənnəmə. Allah cəmi arzısında olan mömin, müqəddəs qardaşlara qismət ələsin.

Cəhənnəm, nə cəhənnəm! Tamaşası cəmi dünyaya dəyər. Onun müqabilində nə teatr, nə kəndirbaz, nə qoç döyüşməsi, nə dəvə güləşməsi, nə xoruz və bildirçin döyüşməsi, nə mütrüb oyunu, nə qoçular atışması... hamısı bu tamaşanın müqabilində heç yerindədir. Bu tamaşanı görən, yaqinimdir ki, Sultan Həmidin mövləvi təkyesinə etina etməyib, yanından gözüyumulu ötər.

Bilirəm oxucular inanmayacaqlar, deyəcəklər:
- **Xortdan gedib cəhənnəmə, oradan ağzına gələn hədəyanı yazır. Cəhənnəm nədir, tamaşası nə ola?**

Mən oxucularımı inandırmaq üçün bir neçə möhkəm and içməyə hazıram. Ancaq Qurana and içməyəcəyəm. Inanmazsınız; çünki müsəlman ki Qurana and içdi, yaqin edin ki, yalan deyir. Mənim andlarım möhkəm andlardır. And olsun Cəfərqulu xanın övladının ağızlarının tüpürçəyinə, and olsun Topal Seyidin barmağının qanına, and olsun deşikli ağaca, qazaq qəbrinə, Xəlifəli ocağına, cındır-lı pirə, Cicim ocağına, öskürək pirinə, and olsun Xorasan mütevəlli başçısının anbarından çıxan şə-rab küplərinə, İmam Cümənin buğda anbarına, Bala keşişin tasına, Mirzə Qoşunəli Təbrizinin çarıqlarına, dərviş Qırışmalqulunun dişsiz əfilərinə, yazdığım sözlərdə bir hərfl qələt yoxdur; hamısı haqq sözlərdir.

Burada bir haşiyəyə ehtiyac göründü: oxucula-rımı dürüst inandırmaq üçün yuxarıda göstərdiyim müqəddəs şəxslərdən və məqamlardan bir az iza-hat vermək istəyirəm.

1. XAN TÜPÜRCƏYİ

Qarabağ xanı İbrahim xanın Cəfərqulu xan adlı bir oğlu var idi ki, adına tarixi-ədəbiyyatda “Yəkə-pər” deyirlər. Cəfərqulu xanın əlində belə bir qüv-vət var imiş ki, bir əli ilə at nalını ikiqat elərmiş. Ya mis pulu barmaqları ilə sürtüb yazısını silərmiş. Əlavə, xanın sporta böyük həvəsi var imiş. Məsə-lən, İrandan adlı pəhləvanları yazıb gətirib küştı tutdurmaq, dəvə güləşdirmək, it boğuşdurmaq və sair belə ürəkaçan işlər. Əlavə, xan cənablarına bir vergi verilmişdi: əgər qudurmuş it dalamış ada-mın ağzına tüpürə idi, o saat salamatlığa çıxardı. Daha həkim, Paster xəstəxanası, filan lazım deyil-di. Xanın vəfatından sonra bu qabiliyyət oğluna keçmişdi. İndi də nəvələri bu işlə məşğuldurlar.

2. TOPAL SEYİD

Bu şəxs Ağdam dairəsində olur. Bu da xan ki-mi, qudurmuş it tutanlara müalicə edir; ancaq na-xoşların ağızlarına tüpürmür. Bir qətrə mübərək barmağının qanından çörəyə sürtüb naxoşa yedir-dir; həmin saat bəla ondan rəf olur. Bir neçə il bun-dan əqdəm bizim kənddə bir cavan oğlanı qudur-muş it dalamışdı. Mən ona Tiflisdə Paster xəstəxa-nasına getməyi məsləhət gördüm. Mənim təklifim ətrafdakıların və naxoşun qardaşının xoşuna gəl-məyib, onu topal Seyidin ocağına göndərdilər.

Naxoşun qardaşı deyirdi:

- Tiflisə gedib-gəlmək bir dünya xərc götürər. Cəmi bu yerlərin naxoşları əlaclarını Topal Seyid-dən alırlar. Atını minib gəder Seyidin qulluğuna, bir-iki manat nəzir verməklə salamatlığa çıxar.

Elə də elədilər. Bir altı həftə keçməmişdi, eşit-dim naxoş vəfat edib.

Təziyəsinə gedib, qardaşını məzəmmət elə-

XORTDANIN CƏHƏNNƏM MƏKTUBLARI

dim, dedim:

- Gərək mənim sözümə baxıb onu Tiflisə gön-dərəydin.

Dedi:

- Yox, ona əlac olmayacaq idi. Çünki Seyidin qulluğuna etiqadla getməmişdi.

Əlbəttə, etiqad böyük şərtdir.

3. DEŞİKLİ AĞAC

Bu mücərrəb pir Ağdam dairəsində Qasımlı kəndində vaqedir. Bu ağacdən iki şax ayrılıb. Son-ra baş başa qaynayıb bitişiblər. Araları açıq qalıb-dır. Bu pir, övladı olmayan qadınların qolundan tu-tur. Cümə axşamları övlada ehtiyacı olan bacılar bir qədər fəsəli bişirib, özləri ilə götürüb, deşikli ağacın yanına gedirlər. Fəsəlini füğərayə payla-yandan sonra, övlad arzısında olan qadın ağacın deşiyindən keçir. Deyildiyinə görə, mətləbinə nail olur. Əgər qadınlardan birisi ağacın deşiyindən keçə bilməsə həmişəlik özündən naümid olub, məyus evinə qayıdır.

4. QAZAQ QƏBRİ VƏ XƏLİFƏLİ OCAĞI

Bu iki müqəddəs məkan Şuşa şəhərinin biri şi-malında, o birisi isə qərbində vaqedir. Bu yerlərdə bayramqabağı, dürüst, ilin axır cəharşənbesində uşaqların çilləsini kəsdirirlər. Çillə kəsirmək bun-dan ibarətdir: uşağın iki əlinin baş barmaqlarını ip-liklə bir-birinə bağlayıb, sonra ipliyi qayçı ilə ya bı-çaqla kəsirlər. Çilləsi kəsilən uşağa bir ilin müddə-tində heç bir afət toxunmaz. Çillə gərək şəhid qəb-ri üstündə, yəni əldə ölmüş bir adamın qəbrinin üs-tündə kəsilsin. Qədim zamanlarda, təxminən yüz il bundan əqdəm, bir nəfər qazağı hərbi məhkəmə qərarına görə gülleyiblər. O vaxtdan həmin qaza-ğın qəbri çillə piri olubdur. Amma şəhərin camaa-tının əksəri Xəlifəli ocağına gedir.

Hətta belə də bir rəvayət var: İlin axır cəharşən-bəsində, yəni novruz bayramından bir neçə gün qabaq Molla Pənah Vaqif özünün Saatlı məhəllə-sində vaqə məktəbində əyləşib Şuşa şəhəri əhali-sinin balalarına dər verirdi. Bir də baxdı ki, mək-təbin qabağından böyük bir izdiham gedir. Qabaq-da əli ağaclı fərraşlar, camaatı o yan-bu yana qo-vurlar. Bir nəfər şəxs əlində gümüş qəlyan, yanın-da birisi, əlində bir manqal dolusu köz. Əlavə ne-çə faxir geyinmiş adamlar. Xülasə, bir padşah cə-lalı. Vaqif bu vaqənin nə olduğunu xəbər alanda deyirlər ki, bəs Qarabağ xanı İbrahim xan Xəlifəli ocağına çilləsini kəsdirməyə gedir. Vaqif orada nə fikrə gedirsə götürüb bu şəri yazıb xana göndərir:

Bayram oldu, heç bilmirəm neyləyim, Bizim evdə dolu çuval da yoxdur. Düyülə yağ hamı çoxdan tükənmiş, Ət heç ələ düşməz, motal da yoxdur. Allaha bismişik naşükür bəndə, Bir söz desəm məni qoymazlar kəndə. El batib noğula, şəkərə, qəndə, Bizim evdə axta zoğal da yoxdur. Bizim bu dünyada nə malımız var, Nə də evdə sahib-camalıımız var. Vaqif, öyünmə ki, kamalımız var, Allaha şükür ki, kamal da yoxdur.

Xanın şeirdən çox xoşu gəlib, Vaqifi yanına

apardır. Vaqifin ağlına, kəmalına, şirin danışığıları-na bənd olub onu həmişəlik yanında saxlayıb, ən-qərib vəzirlik mənəbini ona verir. Odur ki, Qara-bağda xanlığı İbrahim xan idarə etməyib Molla Pə-nah Vaqif edirdi. Ona görə də deyiblər: “Hər oxu-yan Molla Pənah olmaz”.

5. CINDIRLI PİR

Bu da dağdağan ağacıdır ki, Qarabağ tərəkə-mələrinin yaylaq yolunda vaqedir. Hər bir dərdi olan bu ağaca nəzir edib, ona bir əsgi parçası bağ-layır. Övladı olmayanlar əsgidən bir balaca yüyü-rük qayırıb, ağacdən asıb özlərinə övlad istəyirlər. Bir ildən sonra nəzirləri qəbul olanlar, haman ağa-cın dibində qurban kəsirlər.

6. ÖSKÜRƏK PİRİ

Bu pirin kəramətinin nədən ibarət olduğu adı-nan anlaşılır. Bu pir bir hündür qayadır ki, Nuxa şəhrinin yanında düşüb. Analar göy öskürək tut-muş balalarını o qayanın başına çıxarıdıb, torpa-ğından bir qədər suya qarışdırıb naxoşa içirdirlər. Deyildiyinə görə, naxoşluğu oradaca rəf olur.

7. CİCİM OCAĞI

Bu ocaq Zəngəzurda, Cicimli kəndindədir. Bu-raya da ilan çalanlar pənah aparırlar. Görənlər nəql edirlər ki, bu ocaqda ilanın sayı-hesabı yox-dur. Görürsən neçəsi çörək təknəsində, qab-qaza-nın arasında, taxçalarda qıvrılmış yatıblar. Ocaq sahibi oturduğu yerdə ilanlar gəlib onun dizlərinin üstündən o yan-bu yana addayırlar, ya qucağında qıvrılıb yatırırlar. Evin qapısından daxil olanın birinə də ilan dəyməz. Vaxta ki bir şəxsi ilan çaldı, gərək fövren atını minib Cicim ocağına çapsın. Adamı çalan ilan da, çalandan sonra Cicimliyə yüyürür. Əgər adam ilandan qabaq özünü ocağa yetirdi və onun türbətindən suya qarışdırıb içdi, əlbəttə, şəfa tapacaq. Yox, ilan qabaqça özünü ocağa yetirərsə, ilan çalana əlac yoxdur.

Belə andları eşidəndən sonra gərək inanasınız. İndi keçək mətləbə.

Cəhənnəm yerin yeddinci qatında bir böyük dağın ətəyində düşübdür. Bu dağın adına Kəmid dağı deyirlər. Dağın dibi cəhənnəmdədir və başı Ərəbistanda Əsfəğan adlı bir yerdədir. Cəhənnəm özü yeddi təbəqədən ibarətdir. Əvvəlinci təbəqə-nin adına Cəhənnəm deyirlər. Buraya ancaq mü-səlman günahkarlarını salırlar. İkinci təbəqənin adına Ləza deyirlər; bu təbəqə tərsalar üçündür. Üçüncü təbəqənin adı Hətəmədir; bu təbəqə də yəhudilər üçün təyin olunubdur. Dördüncü təbəqə-nin adına Səqər deyirlər; buraya da əbrləri salırlar. Beşinci təbəqənin adını Səir qoyublar. Bu təbəqə də saibilər üçündür. Altıncı təbəqənin adı Cəhim-dir; bura da müşriklər üçündür. Cəhənnəmin axı-rıncı təbəqəsinin adına Haviyə deyirlər.Bura da münafiqlər üçündür.

Necə ki, görürsünüz, xalis müsəlman məclisi-dir. Hər kəsin adına və libasına görə yeri var. Mə-sələn, qaydadır, yuxarı başa axundlar keçirlər. On-lardan aşağı bəylər əyləşirlər. Bəylərdən aşağı ta-cirlər, onlardan da aşağı xırdaxırda adamlar: əttar, baqqal, şkola müəllimi və sairləri.

Cəhənnəmin hər təbəqəsində qırx üç dərə var.

Hər dərənin yetmiş quyu kimi çuxur yerləri var. Hər çuxurun içi yeddi yüz illik yoldur. Hər ili üç yüz altmış gündür. Hər bir günü dünya illərinin min ili-dir. Bundan əlavə, cəhənnəmdə bir quyu var, o qu-yunun adına Veyl quyusu deyirlər. Yetmiş illik yol onun dərinliyidir.

Mən cəhənnəmə daxil olanda həmin quyunun təkindən bir “vay, dədəm vay” naləsi eşitdim. Ba-şımın tükü papağını götürdü. Odabaşıdan xəbər aldım

- Bu nə səsdir?

Cavab verdi:

- **Yetmiş il bundan əqdəm bu quyuya bir adam atıblar. O adam ancaq İndi quyunun təki-nə daydı.**

O adamın kim olduğunu xəbər alanda odabaşı dedi:

- Vallah, bilmirəm hansının adını deyim. Bu qu-yuya bir adam salmayıblar, İki adam salmayıblar, hədd yox, hesab yox. Ancaq onu dəyə bilərəm ki, bu quyuya vətən və dövlət xainlərini salırlar. Məsə-lən, yaqin eşidibsən ki, neçə müddət bundan əq-dəm İki dövlət arasında sərhəd qoymaq lazım gəl-dü. Bu dövlətlərdən birisi şərqli və o birisi qərbli idi. Hər bir tərəf sərhədə öz vəkillərini göndərmişdilər. Qərb vəkilləri şərqilərin təbiətlərinə bələd olduqla-rından, özləri ilə bir neçə nəfər Avropa paytaxtları-nın küçələrində özlərini satan xanımlardan gətir-mişdilər. Bu xanımları öz arvadları adından şərq vəkilləri ilə tanış etmişdilər. Gündüz vəkillərlə da-nışırlar və gecələr də mühüm məsələlərin həlli üçün xanımları göndərirdilər. Bu tövrlə sərhəd mə-sələsi qərb vəkillərinin xahişincə həll olundu. Bu quyuya təpəsi üstündə salınanlar belə vəkillərdir.

Və yenə İki padşahlığın arasında sərhəd məsə-ləsi vaqə olmuşdu. Dövlətlərdən biri bir özgə vila-yətdə olan səfirini belə işlərdə mahir bilib göndər-mişdi. Bu səfir bir dənə parıldayan döz ulduzuna və bir həmayilə aldanıb bir çox böyük və gülüstə-nə bənzər mülkü İki quru dağa dəyişibdi ki, üstün-də dərman üçün bir göyərti tapılmaz. Belə adamla-rı da Veyl quyusuna salırlar.

Əlavə, qədim hakimlərdən birisi xəbər tutubdur ki, qonşu hakim, çox müharibədən sonra bir böyük padşaha təbiyyət edibdir. Hakim o saat atını minib birbaş çapıb, güclü padşahın sərkərdəsinin qullu-ğuna gələrək, ərz eləyibdir ki, əgər sənin padşahın mənə yaranallıq versə, mən öz məmləkətimi ona bağışlaram. Əlbəttə, yaranallıq o saat verilib və zəif hakimin mülkü müftə alınıbdır. Amma lənət ya-lançıya, deyilənə görə, hakim cənablarına yaranal-lıqdan savay İki stəkan şampanski də veriblər. Bu hakimi də təpəsi üstündə Veyl quyusuna salıblar.

Belə xəyanətkarlar xüsusunda Mirzə Riza xan Ərfəüddövlə bir yaxşı kitab yazıbdır. Əlbəttə, oxu-yarsınız.

Mən həmişə belə güman edirdim ki, qiyamətdə bizim okrujnoj sud kimi bir divanxana tərtib edib, hər vəfat etmiş gətirib o divanxananın qarşısında durğuzacaqlar. Onlardan dünyada tutduqları əmə-lər haqqında sual verib, cavab istəyəcəklər. Hər-çənd burada şahidə də ehtiyac yoxdur. Çünki xu-davəndi-ələm öz bəndələrinin əməllərini aydın gö-rür. Əlavə hər bəndənin çiyinlərində İki nəfər kira-mülkatibeyn deyilən mələk əyləşib. Onun günahla-rını və savablarını yazır. Bununla belə, axundların buyurmalarına görə, o məhkəməyə həm şikayətçi-lər, həm də şahidlər çağırılacaqlar. Mütəhidi-

ələm cənab şeyx Əhməd Bəhreyninin rəyinə görə, o şahidlərin içərisində heyvanat və cəmədat da olacaq. Məsələn, bir nəfər bir düşməni tüfəng və ya xəncərlə vurub öldürüb. Qiyamətdə haman tü-fəng və xəncər gəlib şəhadət edəcəkdir. Və yenə haman büzürgvarın xəbərinə görə, heyvanat həm-çinin şəhadətə cəlb olunacaqdır.

Məsələn, tutaq ki, bir bulaq kənarında neçə nə-fər yoldaş bir quzu kəsib istirahətlə kabab yeyib, şərab içən vaxt aralarında bir qiyülü-qal düşür. Yol-daşlardan birisi vurub o birisini öldürür. Qiyamət məhkəməsinə haman əti yeyilən quzu gəlib deyə-cəkdir:

- **Bəli, mənim ətim yeyilən vaxt filankəs vu-rub filankəsi öldürdü.**

Mən bu etiqadda olub, fikir edirdim ki, bu məh-kəmədə Əzrail prokurorluq və hər peyğəmbər öz ümmətinin advokatlığını edəcəkdir. Danışıqdan sonra məhkəmə əzası qərar çıxarıdıb hər kəsin ha-raya göndərilməsini təyin edəcəkdir: ya behiştə, ya cəhənnəmə, ya ərəfata. Amma belə deyilmiş.

Qiyamətə gələnlərin hamısını, bir körpü var, onun üstündən keçməyə məcbur edirlər. Bu körpü-nün adına Püli-Sirat və bizim dildə “Qıl körpüsü” deyirlər. Bu körpü qıldan nazik və ülgücdən itidir. Hər qiyamətə gələni gətirib, körpünün başında da-yandırıb, əmr edirlər ki, körpüdən keçsin. Əhli-sa-vab qırğı kimi yüyürüb körpünün o biri tərəfinə ke-çir. O ki əhli-günahdır, İki qədəm qoyduqdan son-ra guldurum-gurp təpəsi üstündə gedir cəhənnə-min təkinə.

Odabaşı söyləyirdi:

- **Bu körpüdən yıxılanların adlarını eşitsən, ayağının altından yer qaçar.**

Məsələn, burada bir şəxs uçdu ki, onun dalın-da tamam İran və Qafqaz müsəlmanları namaz qı-lırdılar. Əmirəl-möminin xalis şiələlərindən, adı da gərək ki, Molla Ağə Dərbəndi idi.

Bunu eşidən tək, həqiqət, yer ayağımın altın-dan qaçdı. İstədim inanmayam. Sonra fikir etdim: bu kişi bitərəf adamdır. Buna nə düşübdür ki, ya-lan danışsın və yalan danışmaqdan onun mənzuru nə ola bilər? Heç bir şey! Aman, xudaya! Molla Ağə Fazili-Dərbəndi qıl körpüdən uçandan sonra, bizim tək günahkar bəndələrə nə qulaq quşqunu Molla Ağə Fazili-Dərbəndini kim tanıdır? Cəmi üləma, sadət, rövzəxanlar onun adını ehtiramla çə-kirlər. Birdən belə iş? Osmanlılar deyirlər: “Böyük iftizah”

Molla Ağə Fazili-Dərbəndi kimdir? Cəmi mərsi-yəxanların mürsidi, aqköynək olub baş yarmağın, zəncir vurmağın, bədənin dərisini yırtıb oraya qıfıl, palanduz, sümbə, kotan dəmiri taxmağın binasını şiələr arasında qoyan belə böyük və müqəddəs vücut. Belə də iftizah?! Allah ölənlərinizə rəhmət ələsin. Mənim rəhmətlik babam, Molla Ağanı Təb-rizdə görmüşdü. O, belə nağıl edərdi:

- Aşura günü mən Təbrizdə idim. Ərk adlanan topxana meydanında iynə atsaydın yerə düşməz-di. Təbriz əhalisi ünəsən və zükuran oraya cəm ol-muşdu. Deyirlər ki, gələn camaatı məscid tutmadı-ğından, Fazili-Dərbəndi meydanda mərsiyə oxu-yur. Birtəhər camaatı yarıb özümü irəli verdim və baxıb nə gördüm: Fazil meydanın ortasında başı açıq, qurşağadək çılpaq əyləşib. Sağ tərəfində bir təşt palçıq və sol tərəfində bir səbət saman. Bir əli ilə sifətinə, başına, sinəsinə palçıq sürtür və o biri

əli ilə də saman tökür başına. Kənardan baxana bir taya saman kimi görünür. Camaatin hönkürtü-sü, “ağa vay” naləsi göyə çıxır. Bir də baxdım ki, bir nəfər qarabağlı xəncəri çəkib soxdu öz qarnına və o saat canı çıxdı.

Fazili-Dərbəndi bu haləti görüb ucadan qışqır-dı:

- **Əyyühənnas, hər kəs bacarır özünü bu xa-lis şiə kimi İmam yolunda qurban versin. Onun ruhu bu saat behiştə peyğəmbərin öz qullu-ğundadır.**

İranın şəhərləri bərbəbir Fazili qonaq çağırırdı-lar. Ağə şəhərə yaxınlaşanda tamam şəhər onu is-tiqlal edib, salavatla şəhərə gətirib ən zəngin bir tacirin evində mənzil verirdilər. Neçə gün plov qur-şağa çıxırdı; gecələr də ki, ağanın qulluğuna siğə üsulu ilə cavan qızlardan gətirib təbrik edirdilər. Axır, ağə Tehrana gəlməli oldu. Tehrandə bir nəfər İkiayaqlı qalmadı. Hamı şəhərdən çıxdı. İş bir mə-qama yetdi ki, Nəsreddin şah özü də Fazili-Dər-bəndinin istiqbalına çıxmıça məcbur oldu. Fazil yetişib faytondan düşən tək şah qabağa yeriyyəb İki əlini ona tərəf uzatdı. Fazil dala çəkilib əlini gözle-rinin üstünə qoydu, diqqətlə şahın üzünə bir neçə saniyə baxıb buyurdu:

- **Qayçı gətirin!**

Camaat əhvalatdan bir şey anlamayaraq, da-yanıb tamaşa edirdi. Qayçı gətirdilər. Fazil qayçı-nı alıb şaha tərəf yeridi və dedi:

- **Sənin bığının qabağı gərək alınsın. Çünki sənin yeyib-içdiyin hamısı haramdır. Həmçinin səninlə müləqat da haramdır.**

Bunu deyib öz əli ilə Nəsreddin şahın bığının qabağını qayçıladı. Bu keyfiyyət şaha çox toxunsa da, heç cavab vermədi. Neçə gün Fazil Tehrandə istirahət edəndən sonra şah tərəfindən ona bir fin-can qəhvə gətirib içirdilər. Və qəhvəni içən tək ağə daribəqaya rəhlət buyurdu. Sübh, Fazili-Dər-bəndinin ficiətən vəfatının xəbərini Tehran əhalisi-nə yetirdilər. Camaat görünməmiş bir təntənə ilə onun nəşini aparıb, Tehranın qəbiristanlığında dəfn etdi.

Odabaşı üləmadan çox adamın adlarını çəkdi. Ancaq bir Fazili Dərbəndidən danışmaq kifayətdir.

Günahkar cəhənnəmə düşən kimi Qəllaz və Şəddad adında mələikələr, rus qaxaxları, əlsiz-ayaqsız füğəranın üstünü alan kimi onun üstünü alıb, başlayırlar onlara odlu taziyanələrlə vurmağa və zəncir bağlayıb odun içində sürüməyə. Bu mə-ləikələrin yetmiş min köməkçiləri - türküsü - qoro-dovoyları var ki, hər birisinin yetmiş min əli və hər əlində yetmiş min barmağı var. Bunlar da hər tərəf-dən tökülürlər günahkarların üstünə. Bəziləri onla-rın saqqallarını yolurlar, bəziləri etlərini didirlər, bəziləri sümüklərini sındırırlar.

Xülasə, nə erz edim. Lap bizim qorodovoylar kimi! Mən bu yetmiş min əlli mələikəni görəndə dedim:

- Nə yaxşı olardı bunların birisini Rusiya vəzir-ləri şurasına sədr edəydilər. Əgər gündə hər əli ilə bir inqilabçı tutub boğazından asdırsa, İki aydan sonra Rusiyada qurd quzu ilə otlayar. Nə dum la-zım olar, nə mum. Hərçənd bunun, Şuşa uyezdi naçalnikı Gerasimov tək şəxslərin ciblərinə ziyanı var. Çünki ondan sonra dörd min manat çıxan de-şiklər hamısı tutular.

(ardı növbəti sayımızda)